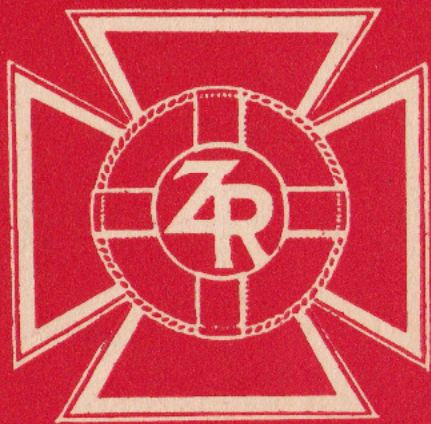

ZONENS
FØRSTE HJÆLP

Sygdom • Ulykke • Katastrofe

VED OVERLÆGE: OVE NIELSEN

Vigtige Telefonnumre og Adresser:

Telefon

Læge:

Tandlæge:

Sygekasse:

Apotek:

• :

Brandvæsen:

Polit (komm. Vagtværn):

Lokalt Vagtværn:

Sand kan hentes:

Vand » » :

Ved Alarmering af Zone-Redningskorpset:

Forlang blot i Telefonen: ZONE-REDNINGSKORPSET

Nat-Lægevagt

kan i de større Byer kaldes i Telefonen.

Byer:

i København Tandlægevagten, Vester Voldgade 87
åbner: Hverdege Kl. 21—23, Søndage Kl. 9—12.

Zone-Redningskorpset, København, kaldes:

Ved særlige Henvendelser (Alarmering se dog
ovenfor) Central 9424 - 9429 - 9430.

Henvendelser ang. Abonnementsforhold C. 14804-14824

C. HILLSTRØM & CO. - KBN.

FØRSTE HJÆLP

KATASTROFESITUATIONER

KUNSTIGT AANDEDRÆT

1945

Forord

III. »Første Hjelpe« revideret 1945.

Zone-Redningskorpset har tidligere udsendt en lille »Første Hjelpe«, udelukkende beregnet til vore Abonnenters Forbindningskasser. I en Tid, hvor store Katastrofer ken indtræffe, er det imidlertid vigtigt, at saa mange som muligt er godt inde i, ikke alene almindelig »Første Hjelpe«, men ogsaa de Forholdsregler, der kan tages mod Brand. Vandmangel o.s.v.

Under velvillig Redaktion af Overlæge Ove Nølsen er i denne Bog derfor Afsluttet: »Første Hjelpe« revideret og væsentlig udvidet; det samme gælder Afsluttet »Kunstigt Aandedræt«, der fremtræder revideret af Docent Holstein-Rathlou i Overensstemmelse med den sidste Attættelse, som H. N. -Komitéen, hvis Formand er Overlæge P. Guldal, har givet dette Emne. Endelig er tilføjet et helt nyt Afslutt: »Forhold under Katastrofe-Situationer«, redigeret paa Grundlag af de sidste officielle Brochurer og faglige Tidsskrifter.

Det bør understreges, at denne Bog ikke gør Fordring paa at kunne erstatte de eksisterende større men ogsaa væsentlig dyrere Bøger til Uddannelse af egentlige Samariter. Men den giver korte og letfattede Anvisninger paa, hvad der skal gøres i de almindeligste (og fleste) af de Tilfælde, der omhandles i disse Bøger, og tillige i en Række af de Situationer, der kan opstaa under Katastrofer.

Husk, at det er vigtigt at behandle ethvert

Gruppefortegnelse.

nok saa lille Saar paa den rette Maade: i mod-
 set Fald viser det sig ofte, at f. Eks. en Hjørne-
 ladende ukrydlig Rift kan stiedekomme Betæn-
 delise eller Blodforgiftning, der ikke sjældent har
 alvorlige Komplikationer, ja selv Døden, til Følge.
 Husk dog ogsaa, at selvom De kan denne Bogs
 Indhold, er De hverken Løse eller Samarit. Husk
 tillige, at under normale Forhold meder Ambu-
 lancerne i Danmark hurtigt og med uddannet
 Mandskab. I saa Fald indskrænker Deres Opgave
 sig oftest til at behandle Patientten saa varsomt
 som muligt.

Men i en Række Tilfælde, f. Eks. ved stærke
 Blødninger og hvor der skal anvendes kunstigt
 Aandedræt, kan det alligevel blive af Hverigtig
 Betydning, at De griber hurtigt og rigtigt
 ind: og det kan desuden komme dertil, at baade
 Løser og Ambulancer, Brandmandskab o. s. v.
 faar vanskeligt ved at naa frem. Sæt Dem derfor
 grundigt ind i, ikke alene hvad der skal gøres
 i Tilfælde af Uheld i Hjem eller paa Værktied,
 men ogsaa i de Tilfælde, under Katastrofe-
 Situationer, hvor meget, baade naar det
 gælder Hjem og Samfund, kan komme til
 at afhænge af Deres Indsats.

* Første Hjælp* er først og fremmest tiltænt
 vore Abonnenter. Men, da som nævnt Enhver
 i Virkeligheden bør være i Besiddelse af en saa-
 dan Vejledning, har vi tillige aabnet den evrige
 Betskriftning Adgang til, saa langt det til Raadig-
 hed staaende Papir strækker, at købe denne
 Bog, som i den Anledning er trykt i et Særop-
 læg, til en Seorpris.

ZONE-REDNINGSKORPSET

Side

Saar:

7

- I. Forbindskasse
- II. Supplement

Saarbehandling:

9

- I. Smaa Saar
- II. Store Saar
- III. Skudsaar

Forbinding:

10

- I. Mindre Saar
- II. Større Saar
- Militær-Forbinding

Belændte Saar:

11

- I. Belændelse
- II. Builde Fingre

Blødninger:

11

- I. Haararbejds-
nag.
- II. Biotaarbejds-
nag.
- III. Pulsarbejds-
nag.
- IV. Næseblod
- V. Tandblødning
- VI. Blodsprøytning
- VII. Blodbrækning
- VIII. Tarmblødning

Forbrænding:

15

- I. Brandaar
- II. Skoldning
- III. Frysninger

Forfrysninger:

16

- I. Lokalfrysning
- II. Almen Forfrysning

Side

Fremmedlegemer:

17

- I. I Øjet
- II. I Øret eller Nase
- III. I Halsen eller
Strubem
- IV. I Mavesækken

Insektskik:

18

- Bl., Hvepse-, Geddam-
sestik, - Myggestik

Hugormeblid

18

Forvridning og For- stuvning:

19

- I. Forvridning
- II. Forstuvning

Knoglebrud:

19

- I. Simplet Brud
- II. Abent Brud
- III. Brud paa Kaniet
- IV. Ribbensbrud
- V. Neglebensbrud
- VI. Hvirvelstøjen el.
Bækkent

Bevidstløshed:

21

Aarsag og Behandling

Apopleksi

22

Skindel

22

5

	Side		Side
<u>Kvælning</u>	22	<u>Omslag:</u>	31
I. Noget galt i Halsen		I. Varne Omslag	
II. Hængning		II. Kolde Omslag	
III. Drukning		<u>Det trekanede Tørklæde</u>	31
IV. Jordskred		<u>de</u>	
<u>Forgifning:</u>	23	<u>Dødstegen</u>	32
I. Gasser og Dampe		<u>Kunstigt Aandedræt:</u>	35
II. Indtagelse af Gift		Holger Nielsen-Metoden.	
Sterke Syrer		<u>Redning af Drukne</u>	42
Alkaller		<u>Rejling ved Drukne- mækker</u>	43
Bedøvende Gifte		<u>Forhold under Katastrofe-Situationer:</u>	
Nikotin		<u>Vand- og Toiletforhold:</u>	44
Tetrakorkulstof		I. Opbevaring af Vand	
<u>Ulykkestilfælde ved Elektricitet:</u>	25	II. Toiletforhold	
I. Højspænding		Brand:	45
II. Lavspænding		I. Brandsluknings- materiel	
<u>Chok</u>	26	II. Behøves Pligter	
<u>Transport</u>	26	III. Udrenning og Evakuering	
<u>Pludselige Sygdoms- tilfælde:</u>	28	IV. Slukning af Fos- forbrændbomber	
I. Underlivssmerter		<u>Husk</u>	48
II. Hedeslag			
III. Solstik			
IV. Kræmper			
V. Indklemt Brok			
VI. Pludselig Fødsel			
VII. Sindsgdom			
<u>Temperaturmåling</u>	30		

Alfabetisk Emne-Register findes bagved i Bogen.

FØRSTE HJÆLP

for

Hjem, Kontor og Værksted.

○ og △ i Marginen angiver, at det i Teksten med *
mærkede findes i henholdsvis Forbindelseskassen og
dennes Supplement, Side 7 og 8.

Saar.

Et Saar vil altid bløde, men hvis kun de allerfineste
Aarter er overksaaret, vil der hurtigt dannes en Blodkorspe,
saaledes at Blødningen standser af sig selv. Større
Saar, der enten kan være Blodaaresblødning eller Pul-
saarblødning, kræver derimod en særlig Behandling.

Naar Legemets Hud beskadiges ved et Saar, skabes der
herved Adgang for Bakterier. De indføres i Saaret dels
ved Smuds og Stov, dels fra Patientens egen Hud og
hans Tøj, dels ved Berøring med andre Mennesker. En
saadan Infektion, der opstaar gennem et Saar, kan for-
hale den syges Helbredelse, ja kan endda bevirke, at
han ikke overlever Ulykkestilfældet.

Saarbehandling maa derfor gaa ud paa at fjerne eller
dræbe de Bakterier, der er kommet ind i Saaret, samt
ved at dække Saaret med passende Midler hindre, at nye
Bakterier trænger ind. Alh, hvad der kommer i Berøring
med Saaret under Behandlingen, maa derfor være sterilt
(bakteriefrit).

I. FORBINDESKASSEN, der gratis leveres og paalydes i
Zonens Abonnemang, indeholder normalt:

- 1 Miljøforbindingspøkke (steril)
- 2 Gazebind 8 cm (steril)
- 2 Gazebind 4 cm (steril)

Saarbehandling.

ALMINDELIGE REGLER

Forbind ikke med Jodspiritus.

Brug aldrig Karbolvand.

Flern aldrig den Størpe. Blodet har dannet over Saaret.

Ved forvundet Saar, Skudsaar og større Saar:

Sorg hurtigt muligt for Lægehjælp. (Ved Forvundet skal Lægen ofte give Serum mod Strykkræmpe). Forvundet ved Jord o. lign. afvaskes i lette Tilfælde med Søbevand, ellers forholdes som ved 21. Store Saar. B. s.

MINDRE HUDAESKRABNINGER

OG OVERFLADISKE RIFTER

behandles med lidt Jodspiritus *. Eventuelt paasmøres Saaret lidt Kloraminvaselin *. Beskyt det mod Snavs. Kun saadanne Saar maa man selv færdigbehandle.

ANDRE SAAR

FØR BEHANDLINGEN (for den hjælpende Person):

1. Skrub Hænder og Negle med Børste og Sæbe og varmt Vand.
2. Fedt eller Olie fjernes med Benzol (Brandfærdigt).
3. Skyl Hænderne i et nyt Hold varmt Vand.
4. Guld Hænderne ind i Badesprit eller Brændevin.

SELVE BEHANDLINGEN:

1. Rør ikke ved Saaret med Fingrene.
2. Rør aldrig ved den Side af Væ, Gaze, Kompress el. lign., som skal i Berøring med selve Saaret.

1. SMAA SAAR:

Behandles med lidt Jodspiritus *. Eventuelt paasmøres lidt Kloraminvaselin *. Derefter forbindes Saaret med nogle Omgange af et sterilt Gazebind * eller et Strykke Hansaplast * pålægges. Søg Læge.

II. STORE SAAR (stærke Blødninger Side 11):

- A. Et Saaret rent, anlægges straks en steril Forbinding * uden forudgaaende Vask eller Desinfektion.
- B. Et Saaret forurenet med Jord el. lign., overstrykkes det med store Mængder Vand, kogt i 5 Min., og derefter

1 Pk. Væ, vandskyende (sterilt)
1 Pk. Væ, vandskyende (sterilt)
Gazekompresser (sterilt)

Hansa-Plast til Huthjælp

Kautschukplaster til Fastgørelse af Forbinding etc.

Jodspiritus i Sterkellasse til Saarbehandling.

Kloramin-Vaselin til Saar, Brændsaar, Skoldninger etc.

Pincet til Udtagning af Splinter etc.

1 Træpind til Brug ved Kræmpe og Knebolers.

Synges el. træk. Tørklæde til Standning af Pulsaaresblod.

vinger m. m.

Kantferdraaber - Sukker

Første Hjælps Bog

Mappe til Opbevaring af Recepter m. m.

II. Foruden alm. Pulvere og Medicin anbefales som SUPPLEMENT til Forbindskassen følgende, der fass på Apoteket uden Recept:

TIL SAARBEHANDLING (Side 9):

1 Fl. 50 g Brintoverlille 3 %.

10 Stk. Kloraminplaster med en tom f. Eks. 200 gr.

Flaske til at opløse dem i: 1/2 Tablett (1 gr) til 200 gr

Vand. Opløsningen tæber sig noget efter ca. 14 Dage.

Desinfektion af Drikkevand se Side 44.

TIL BRUG VED FORGIFTNINGSTILFÆLDE (Side 23):

15 g brændt Magnesia (Magn. oxyd). 1 Spsk. = 1,5 g.

30 g medicinsk Kul (Carb. med.), granulært eller pul-

veriseret. 1 Spsk. = 3 g.

45 g Engelsk Salt (Magn. sulfat. sic.). 1 Spsk. = 10 g.

TIL OMSLAG (se Side 31):

1 Pk. Mosevig Battist (Voksug, Gutta-perkapapir, el.

lign.). Ca. 200 g.

1 Pk. Kaavai, 250 g (uldent Strykke el. lign.).

ENDELIG

I Trekanet Tørklæde m. Sikkerhedsnaale (Se Side 31).

Fremstillet det selv.

1 lille Fl. Salimlakspiritus til Insektstik. Hugormebid og

ved Bævermelser (Se Side 18 og 21).

1 Læge-Termometer. (Se Side 30).

Ovennævnte Sager bør opbevares samlet på et tørt og for enhver Voksen let tilgængeligt Sted. Indholdet maa kun benyttes til Nødhjælp. Forbrug af Behandlingen maa estimeres straks.

△ **Alkohol**, eller først med Brintoverille 3% * og derefter med Kloraminopløsning * (3 Tabletter i ca. 1 Liter Vand).

○ Fremmede Legemer, der sidder fast i Saaret, kan fjernes med en Pinset *, der er trukket tre Gange gennem en Flamme. (Store Splinter, Knivstumper o. l. maa kun fjernes af en Læge, da der kan fremkomme sterke Blødninger).

○ **Jod-Desinfektion af selve Læsionen** maa ikke foretages, men Saarets Omgivelser pensles med Jodspiritus *, hvorefter forbindes med steril Forbinding.

○ Der advares imod overdreven Brug af Jod, hvorved der kan opstaa en Forbrænding af Huden. Saaret eller dets Omgivelser maa aldrig blive sortnøgne.

III. **SKUDSAAR**. Skudsaares Forløb er betinget af den Rething, som Projektilet tager i Legemet, d. v. s. om store Blodaar, Underlivsorganer eller lign. er ramt. Skudsaar maa ikke vaskes.

○ Dryp et Par Draaber Jodspiritus * i Saaret, alt efter dettes Størrelse, og anlæg en Forbinding.

Forbinding.

Drejer det sig om en Arm eller et Ben, saa løft det pågældende Lem i Vejret; allerede herved vil Blødningen aftage en Del — ofte endog staaende fuldstændig.

○ I. **Mindre Saar** forbindes (forhuden paasmæret Saaret evt. Kloraminvaselin *) med Hansaplast * el. nogle Omgange steril Gaze * el. steril Gazekompress *. Fastgjort med binds-Hæfteplaster).

○ II. **Større Saar** forbindes nemmest med *Militærforbinding*.

Brugsanvisning: Fjern Omlagspinnet. Tag med begge Hænder Tommel- og Pegefinger om de Papirstimler, som stikker ud af Forbindingen. Skil selve Vattet ad uden at berøre andet end Stimmelen. Læg Forbindingen paa, saaledes at det i Vattet siddende bakteriefri Gazekompress kommer til at dække selve Saaret. Fastgør Forbindingen ved Hjælp af det i Pakken liggende Gazebind.

○ I *Mangel af steril Forbinding* kan rene helst gennemkøbt Lærredsklude, nyvaskede Lommetørklæder o. l. bruges, men maa saarest erstattes med en steril Forbinding.

○ En større Forbinding bør altid kontrolleres af en Læge.

Bemærk: Paa saadanne Steder af Legemet, hvor Gaze-

bindet ikke lader sig fastgøre betryggende, kan Forbindingen fastholdes af krydsede Stimler af Forbinds-Hæfteplaster *. Plasteret, som aldrig maa anbringes direkte paa Saaret, kan afuges med Benzoin (Brandareet).

Betændte Saar.

I. **BETÆNDELSE** viser sig først efter een eller flere Dages Forløb ved Hævelse, Varme, Ømhed og gul Materie eller en tynd, blakket Vædske. Samtidig hæmmer Saaret i Takt med Puslen, og der er ofte Temperaturforhøjelse og Smerte. — Der kan desuden vise sig røde Stræber op ad Arm eller Ben, samt Hævelse i Armhule el. Lyke. Dette kaldes fejlagtig: »Blodforgiftning». Et varmt Sæbebad og et Omlæg kan lindre Smertene. Men andet maa der ikke gøres. Derimod skal Patienten hurtig muligt under Lægebehandling.

II. »**BULNE FINGRE**» fremkommer ofte efter Smarsaar, Rifter o. lign. og kan ende med stive, forknøblede Fingre el. Forgiftning. De behandles som ovenfor angivet. Derfor bør man behandle ethvert nok saa lille Saar paa Fingrene. — Og med en *bluen Finger* bør man straks gaa til Læge.

Blødninger.

Stærke Blødninger skal straks standses. Kald Læge. I. **HÅARKARVENTBLØDNINGER**: I Reglen store Hudafskræbninger (Blodet pibler jævnt frem over hele Saar-Huden).

○ Et flere Gange sammenfoldet Stykke steril Gaze * trykkes fast imod Saaret, og der anlægges en stram Forbinding.

II. **BLODAREBLØDNING** (jevntlydende, mørkt Blod) Blodaarene, der ses lige under Huden, fører Blodet mod Hjertet.

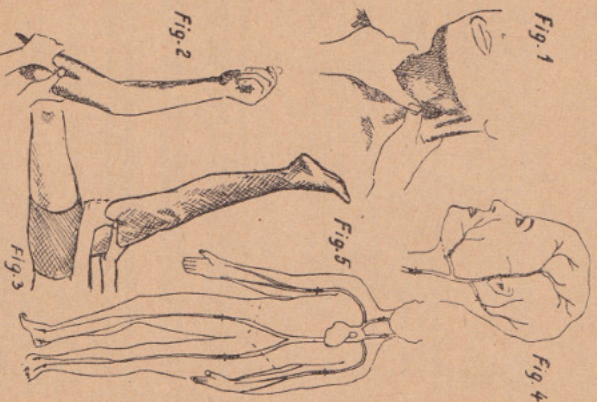
○ I. Løft og hold stadig den blødende Legemdel højt (Arm, Ben lige i Vejret).

○ 2. Fjern alt strammende (Stræmpeband e. l.) ovenfor Saaret, altsaa nærmest Hjertet.

○ 3. Anlæg Forbinding * (se Side 10).

III. **PULSAREBLØDNING** (stedvis sprøjteende, lyrt Blod).

Standning af Pulsareblødninger.

Pulsarene lærer Blodet fra Hjertet ud i Legemet.

1. Løft og hold stadig den blødende Legemsdel højt.
2. Blot hurtigt Saaret (Klip eventuelt Tojlet op i Semmen).
3. Stands Blødningen (se nedenfor).
4. Anlæg stram Forbinding * (se Side 10).

Blødningen kan standses saaledes:

AAREPRES: Føl efter Pulsens Banken og pres ved Hjælp af Tommelfingeren den store Pulsare, som forsyner den pågældende Legemsdel med Blod, stærkt sammen (ind mod en Knogle) mellem Saar og Hjerte. For de forskellige Legemsdeles Vedkommende udtøres Aarepreset paa følgende Steder.

Pres i TINDINGEN: Lige foran Øret, en Fingerbrede over Øreindgangen. (Fig. 4)

PAA HALSEN: Hiaardt ind mellem Halsmusklerne og Strubehovedet, ind mod Halsvirvelne. (Fig. 1).

I ARMHULEN: Opad mod øverste Del af Overarmbenet **PAA OVERARMEN:** Paa Inderiden af Overarmen bag den store Armmuskel, ind mod Overarmbenet (Fig. 2).

PAA LAARET: Paa Inderiden af Laaret, en Haandbredde fra Lysebløjningen, ind mod Lårbenet (Fig. 3).

Paa Fig. 4 og 5 er de store Pulsarer indtegnede, og Krydsene paa disse viser de Steder, hvor Aarepreset skal udføres.

Standning af Pulsareblødning med Omsnøring.

Ved Pulsareblødninger paa Arm eller Ben kan man sammenklejme Pulsareen ved det saakaldte Knebelpres (se Fig. 6), et uelastisk Bind f. Eks. en Slyng, lavet af et trekanteret Tørklæde * (se Side 31). Et Udbind, et Skjorteærme, et Strykke af et Haandklæde o. lign. kan ogsaa benyttes. Fremgangsmåden er følgende: 1) Armen eller Benet løftes i lodret Stillung. 2) Bindet lægges mellem det blødende Sted og Hjertet paa det mest kødfulde Sted. Først lægges en Omgang, temmelig stramt, den næste Om-

gang skal derimod være løs, saa der dannes en Løkke, naar dens løse Ende er sammenbundet. Med en Pind * eller Stok (Grydestek, Gren, Portnagel) snævers nu Bindet sammen, til Blodningen lige netop ophører. 3) Med en Strimmel Gaze * eller andet Stof fastøres Stokken, saa den ikke kan dreje sig tilbage igen. 4) Efter Anlæggelse af en saadan Omsnoering mærker man sig Klokkeslettet til Oplysning for Lægen. Pas paa, at Omsnoeringen ikke løsner sig under Transporten.

(Gasslinger, Selet etc. kan anvendes, men er en daarlig Hjælp; de skærer sig ind i Bloddelen, giver stærke Smærter og beskadiger let Nerver og Blodårer.)

Omsnoeringer, der ligger mere end højst to Timer, kan fremkalde Muskel- og Nervebeskadigelser neden for Omsnoeringsstedet med varig Lammelse.

Blodning fra Fingrenes Pulsårer stanser ofte ved Anlæggelse af en Forbinding * paa Saaret, idet Haanden holdes opret. Ved Blodning fra Hulhaanden anlægges Knebelpres paa Underarmen.

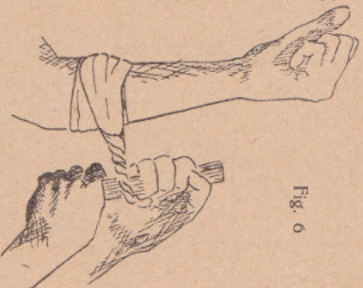

Fig. 6

IV. NÆSEBLOD
Næseblod kan være langvarig og forårsage svære Blodtab. Man maa prøve at standse Blodningen ved at lade Patienten sidde oprejst med let tilbagebøjet Hoved. Den syge skal aabne Munden og trække Vejret gennem denne.

Man kan prøve at sammenpresse den bløde Del af Næsen fra Side til Side og lægge kolde Omslag * paa Næsetryggen. Omslaget maa skiftes hyppigt. Stanser Blodningen ikke i Løbet af en halv Snæs Minutter, maa Læge tilkaldes.

V. TANDBLØDNING

Stærk Blødning kan optræde efter en Tandudtrækning. Munden skylles flere Gange med koldt Vand; man presser med en Tandskik en ca. nødsfor Klump Gaze * ned i det blødende Hul og lægger ovenpaa denne en større Klump Gaze *, som holdes presset ned mod Stedet derved. at Patienten bider fast sammen. Stanser Blodningen ikke hurtigt, henvises til Tandlægen eller Lægen.

VI. BLODSPTYNING

1. Den syge hoster lyst, skummende Blod op.
2. Den syges Klæder løsnes, og han lægges varmt i Seng paa Rygsiden med højst Hovedgærd. Han maa ikke tale eller spise.

Kaut Is gives i Munden — i Mangel af Is lidt koldt Vand. Tilkald Læge.

VII. BLODBRÆKNING fremkommer hyppigst ved Maveaar. Den syge kaster mørkt, klumpet Blod op. Samme Behandling som ovenfor, men Hovedgærdet skal dog være lavt.

Der gives intet at spise eller drikke. Tilkald Læge.

VIII. TARMBLØDNING

Samme Behandling som ovenfor. Almindeligt Hovedgærd. Den syge skal holde Knæene bøjet, understøttet af en Pude. Tilkald Læge.

Forbrændinger.

I sværere Tilfælde maa Patienten øjeblikkelig under Lægebehandling.

I. BRANDSÅAR

Hæld nedigt Vand paa Brandsaaret! Gaar der Ild i et Menneskes Tøj, maa man blinde ham i at løbe omkring, hvorved Flammene faar yderligere Næring. Den, i hvis Tøj der er gaet Ild, bær straks kaste sig ned paa Jorden eller Gulvet, saa de brændte

dende Klæder presses mod Underlaget. Yderligere bør man hurtigt muligt tildekke ham tæt med Tøj eller Tæpper. Naar først Ilden er kvælt, overhældes han med tilstrækkelig Vand til at slukke det glødende Tøj. For at stimulere ham kan man give sort Kaffe eller Kannerdraber * (1 Drabe for hvert Levæaar, højst 50). Herefter maa man klæde ham forsigtigt af. Hænger Dele af Tøjet fast ved Huden, maa man absolut ikke rive dem af, men klippe Tøjet fra rundt om de fasthængende Dele.

Hvis en Forbrænding viser sig

1. ved *let Rødhed* og Hævelse, smøres de forbrændte Steder med Vaselin, Salteolie, rent Fedt eller bedre Kloraminvaselin * der findes i Forbindkassen. Derefter dækker man det indsmurte Parti med vandkylende Vat * og omhinder det løst med Gazebind *.
2. ved *Blæredannelse*, behandles det forbrændte Parti som angivet under 1. — Behandlingen af Blærene overlades til Lægen.
3. ved *Forkulning* med Skorpedannelse lægges sterilt Forbinding *.

II. SKOLDNING

De skoldede Dele overhældes med koldt Vand og behandles iverigt som Brandsaar.

III. ÆTSNINGER

Ætsningen overhældes straks med store Mængder koldt Vand, aldunpes med tørt Linned og behandles derefter som Brandsaar ved Pasmøring af Kloraminvaselin *.

NB. Skvides Ætsningen koncentreret Svovlsyre (Vitelolje), maa der ikke påhældes Vand. Syren skal duppes af med et Strykke tørt Linned, hvorefter Saaret behandles med rigelig syrefri Olie eller Kloraminvaselin *.

Forsyninger.

Patienten maa ikke føres fra Kulden direkte ind i en varm Stue. Det vil give umødelige Smerter, fordi de frosne Dele hornet stærkt op.

1. LOKALFORFrysning behandles saaledes:

1. ved *bleg eller blålig Hud*, guldtes den frosne Del belst med Olie eller Vaselin * til den faar normal Hudfarve.

2. ved *blaa, svullen Hud med blaabrune Blærer*, forbindes med Kloraminvaselin *. Søg Læge.

II. Ved **ALMEN FORFrysning** er den frosne bevidtløst med svagt Aandedret og næppe følelig Puls.

Ved Behandlingen maa man undgå bratte Temperaturovergange. Den frosne skal derfor først bæres ind i en kold Stue, og Lemmene maa guldtes udefra ind mod Kroppen helst med Vaselin eller Olie. Saa snart Lemmerne er blevet slappe og kan bøjes i Leddene, bringes han ind i en varmere Stue og lægges om muligt i et Bad paa 20 Gr. Celsius, hvortil man saa kan sætte varmt Vand. til Badets Temperatur bliver 36 Gr. Derefter lægger man ham i Seng med Varmdekke og indhyllt i varme Tæpper. Saa snart han kan synke, giver man varme, oplyvende Drikke, f. Eks. sort Kaffe, stærk Te eller varm Bouillon. Kald straks Læge.

Fremmedlegemer.

I. I ØJET:

Hvis Fremmedlegemet sidder fast paa Hornblinden, sendes Patientten straks til Lægen. Hvis Fremmedlegemet sidder paa Øjæblet eller paa nederste Øjelaags indvendige Side, kan det fjernes med Snuppen af et Lømmetørklæde.

Hvis Fremmedlegemet sidder under øverste Øjenlaag, løftes dette ud ved at trække i Øjenhaaren, og man fører det derefter saa langt og over nederste Øjenlaag som muligt og lader det glide langsomt tilbage. Hjelpekter der ikke, søg da Læge.

Ætskaik i Øjet:

1. Spil Øjenlagene fra hinanden.
2. Dryp Øjet med Salat- eller Provenceolie.
3. Hæves dette ikke — saa skyl med store Mængder Vand.
4. Søg Læge.

II. I ØRET ELLER NÆSEN

Forsøg ikke selv at fjerne det fremmede Legeme, men søg Læge. Et Insekt i Øregangen kan dog dræbes ved at fyde Øregangen med Olie.

III. I HALSEN ELLER STRUBEN. (Søg om nødvendigt Læge).

Sidder en Madklump eller lign. fast i Halsen, er hurtigt Hjælp stærkt påkrævet:

1. Læg vedkommende over en Bordkant, et lavt Stakit eller lign. med Hovedet nedad og dunk ham kraftigt i Rygen.

2. Hjælper dette ikke, da klem Patientens Næse sammen med venstre Haand og før højre Haands Pegerfinger ned i Svælget for paa denne Maade at fjerne det fremmede Legeme. — Man kan samtidig presse Patientens Kind ind mellem hans Kindender, saaledes at han ikke kan bide.

Børn kan man fætte omkring Hoftepartiet og ryste dem med Hovedet vendende nedad.

Se iverigt KVÆLNING Side 22.

IV. Ved FREMMEDELEGERER I MAVESÆKKEN gives Patienten helst en stor Portion *Asparges*, i Mangel heraf Risengrød eller Kartoffelmos — ikke Afføringsmidler. Underret Lægen.

Insektstik.

I. Bl., HVEPSE- OG GEDEHÅNSESTIK.

1. Fjern Brodden med en Pinset *.

2. Vask Saaret med Salmiakspiritus *.

3. Anlæg steril Forbinding * (se Side 10).

○ Ved Tegn paa alvorlig Forgiftning (Halebeftindende, Kvalme, Åndenød, Bevidstheds) gives oplyvende Midler, d. v. s. Kamferdraber * (1 Drabe for hvert Leveaar, højst 10), stærk Kaffe eller Spiritus. Kald Læge.

△ II. MYGGESTIK: Smør med Salmiakspiritus *. Det hjælper paa Kløen.

Hugormebid.

Biddet ses som to Småaar i Huden. Omgivelsene kan svulme op, og der kan komme stærke Smærter. Ildbeftindende, daarlig Puls, Åndenød og Bevidstheds.

1) Sæt Dem hurtigt i Forbindelse med Læge; der findes Serum mod Hugormebid.

2) Stands Gittens videre Indtrængen ved Omsmering mellem Saar og Hjerte. (Omsmering maa ikke ligge over 2 Timer.)

3) Anlæg steril Forbinding * (se Side 10).

4) Giv Pt. Spiritus at drikke (Cognac, Rom, Brændevin).

Forvridning og Forstuvning.

I. FORVRIDNING

Forvridning (Ledskret) er en varig Forskydning af de Knogler, der danner et Led.

Kendetegn: Ledet kan ikke bevæges. Der er overordentlig stærke Smærter. Ledets Form er forandret.

Behandling. Denne maa overlades til Lægen.

II. FORSTUVNING er en forbigaaende Forskydning af Knoglene, der straks efter glider tilbage i deres naturlige Løse.

Behandling: Kilde Omslag * (se Side 31) paa Ledet, △ der skal holdes i Ro.

Knoglebrud.

Ved Knoglebrud er det Varmskøhed og ikke Hurtighed, det kommer an paa. Man skal saa vidt muligt ikke flytte den tilskadedkomne, før passende Transportmiddel er bragt til Veje. Er det absolut nødvendigt at flytte den tilskadedkomne, maa det gøres med yderste Forsigtighed, og den beskadigede Legemsdel maa understøttes, saaledes at Læionen ikke forværrer. Læge tilkaldes el. Patienten bringes til Læge.

Tegn paa Brud:

1. For det meste Mangel paa Evne til at bevæge Legemsdelen.

2. Ømhed ved Berøring af Stedet.

3. Formforandring af Legemsdelen sammenlignet med den raske Side.

4. Usatelig Bevægelighed paa et Sted, hvor der normalt er Fasthed. Man hører en skurrende Lyd, naar Benpibsen skurrer mod hinanden.

I. SIMPELT BRUD:

D. v. s. Huden er hel og ubeaklediget. Benpiben stikker ikke ud.

Behandling:

1. Tøjet fjernes formligt. I Nedsfald skæres det op langs Sømmene.

2. For det meste er det dog tilstrækkeligt at støtte den brækkede Legemdel; saaledes lægges den brækkede Arm i Armbklæde, og et brækket Ben i en Rullebandage.

I Mangel af et Tæppe til at danne en regulær Rullebandage af, kan man anvende tykt Papir, Trælister eller Grene. Man maa altid sørge for, at Bandagen naar ud over de Led, der ligger paa hver Side af Brudstedet. I Nedsfald kan man anvende det røde Ben som Støttebandage, ved at binde det syge Ben fast til det med Bind, Tørklæder eller Klemme.

II. AABENT BRUD

D. v. s. Brud med Saar, hvorigennem Benpiben eventuelt

stikker ud.

Behandling: Saaret forbindes med steril Forbinding, deretter anlægges Bandage som ovenfor anført. Stikker Benpiben ud, maa denne ikke føres tilbage.

III. Ved BRUD PAA KRANIET (Hjerneskallen) træffer man som oftest samtidig Tegn paa Hjernerystelse. Patienten kastes op, bliver bevidstløs. Aandedrættet bliver snorkeende og overfladisk, maake kommer der Blødning fra Næse og Ører.

Patienten leives saa bekvemt som muligt, og intet maa forræges, før Lægen kommer.

IV. RIBBENSBRUD forårsager Smerte ved Vejtrækningen. Der kan ved stærk Vold komme Læsion af Lungerne, og Patienten hoster til Blod op.

En Forbinding fremstilles af et Lagen eller Haandklæde, som lægges stramt rundt, om Patientens Bryst og fastes forpaa med Sikkerhednaale.

V. Ved NØGLEBENSBRUD hænger Armen slapt ned. Bruddet føles ofte lige under Huden.

Armen leives i et Armbklæde, som bindes op om Halsen og holdes ind til Kroppen ved et Tørklæde, der vikles omkring Brystet.

VI. Ved Mistanke om Brud paa HVIRVELSØJLEN ELER BEKKEBENET anbringes Patienten, støttet med Puder eller lign. paa Siden, paa et fladt, haardt Underlag (Dør), paa hvilket han bliver under Transport.

Bevidstløshed.

Hvis Patienten er bevidstløs (bevirgnet) med bleg Ansigt og svag Puls, anvender man et Lugtemiddel, f. Eks. Sal-makspiritus, eventuelt Kamferdraber * el. lign. Flasken holdes et Par Centimeter under Patientens Næsebor.

Bevidstløshed kan ogsaa indtræffe ved Hedselag og Solstik. I saa Fald bliver Ansigtet rød. Se 1ovrigt Hedselag Side 29.

Forsøg aldrig at give en bevidstløs Person Mad eller Drikke, før Bevidstløsheden er hevet.

Ofte følger den syge Ildebetfindende, Kvalme, Syntmelhed og almindelig Slappelse i Legemet forud for Bevidstløshedens Indtræden.

En Person, som er i Færd med at besvime med bleg Ansigtstare, kan ofte hjælpes. Berørmelsen afværges ved at føre hans Hoved ned i Højde med Knæene og holde det der et Øjeblik. (Personen maa understøttes).

Aarsag: Forblødning, Forfrysning, Blodmangel, Hjernerystelse, Ophold i daarlig Luft, Sult, Forgiftning o. s. v. Behandling: Husk! Skyldes Bevidstløsheden en stærk Blødning, skal Blødningen først standses.

1 a. Et Patienten koldtsvendende og bleg, lægges han med Hovedet lavest (Puder eller lign. ind under Sæde og Ben).

b. Et Patienten varmtsvedende, blaaet og med bankende Halspuls, lægges han med Hovedet højt (Puder eller lign. under Hovedet).

2. Læg Pts Hoved paa Siden, for at han ikke skal kvæles i en eventuel Opsvulstning.

3. Alt strammende om Hals og Liv løsn.

4. Skaf frisk Luft (aabne Vinduer) og Skygge.

5. Hold Salmakspiritus *, eventuelt Kamferdraber * eller andet stærkt lugtende under Pts Næse. (Benyttes Strækklæske: Et Par Draber paa Klæde el. lign.). Kold barm er i Næsen med et Stræk, en Tændstik eller lign.

Naar Pt. er kommet til Bevidsthed, gives Kamferatna-ber + paa Sukker + — i Drabe for hvert Levsaar, højst 30 — samt sort Kaffe, Vin eller lign. — I sværere Tilfælde: Kald Læge.

Apopleksi

er Hjerneblødning p. Gr. af f. Eks. Aarforkalkning. Den syge kan blive bevidstløs. Ansigtet er som Regel rødt, Aandedrættet dybt og langsomt. Der indtræder delvis Lammelse, ofte halvtsidig. Behandling: Den syge lejes med Hovedet højt, kolde Kompresser paa Hovedet. Intet at spise eller drikke.

Skindød

er en Tilstand, hvor man i Modsætning til Bevidstløshed hverken kan føle Puls eller konstatere Aandedræt. Patienten ligger hen, som om han er død. I de fleste Tilfælde — se Side 41 — skal kunstigt Aandedræt øjeblikkeligt paabegyndes.

Kvælning.

I. NOGET GALT I HALSEN, se Fremmedlegemer, Side 17.

I nedennævnte Tilfælde: Kald straks Læge:

II. HÆNGNING

Det er enhver's Pligt under Strafsansvar øjeblikkelig at skære en hængt ned, saafremt der da ikke er indtrædt Forraadelse. Strikken overkæres, idet man samtidig støtter den hængte, som derefter varmt lægges ned. Strikken fiemtes, og kunstigt Aandedræt (se Side 35) skal øjeblikkelig paabegyndes.

III. DRUKNING (Kunstigt Aandedræt øjeblikkeligt, se Side 35).

Her maa handles hurtigt, og ikke et Øjeblik maa spildes med unyttige Foranstaltninger, f. Eks. ved at søge at ryste Vandet ud af halsen eller lignende. Livet hænges i en Tråd og jo tidligere, der begyndes paa et virksomghedsfuldt Oplivningsforsøg, jo større er Chancerne for at opnaa Resultat.

Drukneede skal ligge paa Mavnen, for at Vandet kan blive presset ud af Luftrørene.

IV. JORDSKRÆD

Den forulykkede graves hurtigt, men forsigtigt frem. Næse og Mund renses, — Hvis han er skindet indledes kunstigt Aandedræt, med mindre han har indvendige Krvæstelser.

Er dette ikke Tilfældet maa Patienten aldrig ligge stille. Er man ikke selv i Stand til at udføre kunstigt Aandedræt, maa man holde den skindede i Borgejse, f. Eks. ved at rulle ham fra Ryg- til Brystleje og fortsætte dermed indtil der ved Raab kommer et Menneske til Stede, der kan udføre et virksomghedsfuldt kunstigt Aandedræt.

Forgiftning.

I. Ved INDÅNDNING af GIFTIGE GASARTER OG DÅMPE, berunder Gas og Kulos (Kullite): Hjælp ydes hurtigt.

a. Hvert Sekund er kostbart.

b. Paaegynd øjeblikkelig kunstigt Aandedræt, i de Tilfælde, hvor dette skal gives (Se Side 41).

c. Sørg for at Læge tilkaldes hurtigtst. (Ved Gasulykker o. lign.: Frisk Luft.)

Man maa selvfølgelig aldrig søge at give en Patient, der er bevidstløs, Mogensift eller noget at drikke — ligesom det er en uomgængelig Betingelse, at man aldrig søger at fremkalde Opkastninger hos en bevidstløs. Hav, naar Patienten er bevidstløs, Opkastsonheden henvendt paa Kvælningsstaven ved Ophastning. Hovedet lægges paa Siden og lavere end Kroppan, saa Allobet bliver frit gennem den ene Mundvig. Den forgiftede beskyttes mod Afkøling, f. Eks. pakkes godt ind i varme Tæpper under eventuel Transport.

I Tilfælde, hvor en bevidstløs bliver skindet og skal have kunstigt Aandedræt (se Side 41) maa man klare dette paa bedste Maade under eventuel Transport til Læge eller Sygehus, da Giftstoffets Fjernelse ved Udkyning af Mavesækken ikke kan opættes.

II. Ved **INDTAGELSE AF GIFT**: Dette Emne er saa stort, at her kun skal nævnes nedenstående Tilfælde. For dem alle gælder, at Modgiften skal gives saa hurtigt som ovenhovedet muligt. *Læge* skal øjeblikkelig tilkaldes, eventuelt Ambulance.

1. Patienter, der har indtaget **STÆRKE SYRER**, saasom Saltsyre, Svovlsyre, Salpetersyre etc.
Kendteegn: Slimhinden bliver tør, skrumpet, hvidlig, gullig eller faar brunsort Farve.
 a. Brækmidler maa ikke anvendes.
 b. Først drikke et Glas Vand eller Mælk.
 c. *Modgift*: 1-2 Spiseskefuld brændt *Magnesia* * (1 Spiseskefuld ca. 1,5 gr) udrørt i ½ Liter Vand eller Mælk (ca. 2 Glas).
 Gentag dette flere Gange, saafremt Patienten kan drikke det. I Nødsfald Mælk alene.
2. Patienter, der har indtaget **ALKALIER**, saasom Sal-ni-kap-pi-tus (Ammoniakvand), Natron- og Kallium-m.
Kendteegn: Slimhinden svulmet op, bliver sæbe- el. selegtht.
 a. Brækmidler maa ikke anvendes.
 b. Først et Glas Vand eller Mælk.
 c. *Modgift*: 5-6 Glas Vand eller Mælk med 1-2 Spi-se-kefulde alm. Husboldningseddike eller Citronsaft pr. Glas. I Nødsfald Mælk alene.
3. Patienter, der har indtaget **BEDØVENDE GIFTE**, f. Eks. smertestillende Midler og Sovemidler, herunder Opium, Morfin, Medinal, Veronal, Luminal og Evipan.
Kendteegn: I lettere Tilfælde: Sløvhed og usikker Gang, undertiden parret med snakkesalig Gestikulation (som ved Benuelse). I sværere Tilfælde: Dyb Søvn, Pupillerne smaa, Puls og Aandedræt kraftigt og regel-mæssigt. Ved Overgang til de alvorligste Tilfælde bil-ve-r Pupillerne store (ved Morfinforgiftning dog meget smaa), Pulsen hurtigt, Aandedrættet langsomt, begge Dele svage og uregelmæssige.
 a. I de lettere Tilfælde maa Patienten ikke falde hen, men skal holdes i Bevægelse. — Stærk varm Kaffe.
 el. The virker opvivende efter Behandlingen med *Modgift*.

b. Hvis Patienten har **Opkastning** eller **Afføring**, maa dette ikke søges bremset. Men Afføringen maa hel-ler ikke søges fremmet, f. Eks. ved Afføringsmidler.

c. *Modgift*: rød 3 Spiseskefulde medicinsk Kul * (10 gr) + 1½ Spiseskefuld engelsk Salt * (15 gr) udrørt i 1 og skyllet ned med et Par Glas Vand. — Se No-tater Side 34.

d. Faa Patienten til at kaste op efter et Par Minutters Forløb og gentag eventuelt Behandlingen.

Ved Forgiftninger, forarsaget ved **fordærvede Lærne-d-midler**, og ved svær **Benuelse** er Indtagelse af 1 Spiseske-fuld medicinsk Kul * (10 gr) og 1 Thekefuld br. *Magnesia* △ (0,5 gr) gavnligt. Ved Diarrhoe hjælper raa, revne *Æbler* 1-2 kg i Døgnet.

4. Efter Indtagelse af **NIKOTIN**:

Kendteegn: Blegthed, kold Sved, Kvalme evt. Bevidst-loshed og Krampe.

a. *Fremkaldt Opkastning*.

b. *Modgift*: Som under 3 c.

c. Der kan blive Brug for kunstigt **Aandedræt**.

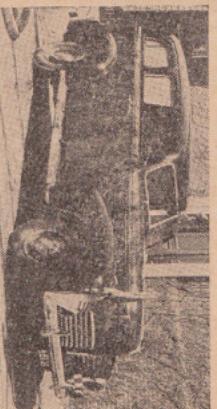
5. **TETRAKLOREKULSTOF**, der ofte bruges til Rensning af Tøj, er en klar, let forstæmpelig, ikke brennbar Vædske. Haarvask med dette Stof er direkte Hys-faligt. Forgiftning opstaar ved Indånding af disse Damp-e. Ved Tetraklorekulstofforgiftning vil i Almindelighed dybe Aandedræt i fri Luft hurtigt lette den forgif-tede.

Ulykkestilfælde ved Elektricitet.

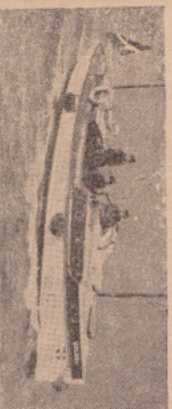
I **HØJSPENDING**: Ledningerne følger aldrig Lande-veje, og hvor disse krydses, er der anbragt Sikringsnet nedenunder. Ledningerne er ophængt i store parafyforme-de Porcelansklokker.

Hvis et Menneske er i Berøring med en saadan Led-ning, maa man under ingen Omstændigheder røre ved ham eller hans Klæder, da man i saa Tilfælde selv vil blive ramt. Telefoner straks til Elektricitetsværket om at afbryde Strømmen, og først naar der er meldt tilbage, at Strømmen er afbrudt, kan man røre ved den for-ulykkede.

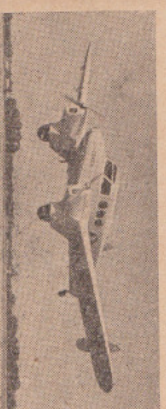
II. **LAVSPENDING**: Ledningerne er kendelige ved, at de er ophængt paa almindelige telefonklokker. Hvis den forulykkede endnu er i Forbindelse med Ledningen, maa man sikre sig mod at faa Strømmen igennem sig ved at isolere sig. Dette kan ske f. Eks. ved

Moderne Zone-Ambulance

Een af Zonens Ambulancer og Redningsbåde

Een af Zonens Ambulanceflyvemaskiner (OY-DIZ)

1. at man stiller sig paa et ikke ledende Stof, f. Eks. et tørt Automobilbænk, tørt Træ, tørre Maalter eller mange Lag tørre Aviser.
2. ved Hjælp af tørre Handsker, flere Lag tørt Tøj eller tørt Papir.
Man kan da uden Fare for sig selv fjerne den ramte fra Ledningen, men man maa kun tage fat i hans Tøj og ikke berøre hans Hud.
3. Holder den forulykkede krampagtigt fat om Ledningen, maa han først isoleres ved at man skubber noget isolerende Materiale ind under ham, men man maa stadig passe paa ikke at berøre hans blottede Hud.

Ledningen kan nu fjernes ved Hjælp af en tør Spaderestok eller lign.

Hvis Patienten efter at være befriet fra Ledningen er skindet, skal man øjeblikkeligt begynde med kunstigt Aandedræt (Side 35), der eventuelt maa fortsætte i mange Timer.

Husk aldrig at risikere Stød fra elektrisk Strøm, samtidig med, at De rører ved Jordforbindelse. Tænd f. Eks. aldrig en elektr. Lampe samtidig med at De rører ved Kørledninger, Varmepatrul, Telefon, Radio etc.

Chok

er en Forstyrrelse af Blodkredsløbet, der kan opstaa momentant eller i Løbet af nogen Tid og kan skyldes stærk (sjældn. el. legemlig) Pavirkning, kraftige Saar, stærke Forbrændinger o. lign. Blodet løber fra de livsvigtige Center i Centralnervesystemet, og herved kan fremkomme en meget alvorlig Tilstand, der kan medføre Døden og som kun forværres ved uforsigtige Behandling.

Kendetegn: Blegt Ansigt, kold Sved, især paa Panden, svag Puls, kølige Hænder og Fødder. Patienten bliver omkaret (anses ofte for beruset). Stærk Matted, efterhaanden Bevidstløshed, der umærkeligt kan glide over i Døden. Varme Drikke, varmsom og beroligende Behandling. Patienten føres helst straks til Hospitalen. Ellers i Kø (liggende), godt indpakket (Varme). Patienten tørrer for det meste stærkt og maa drikke Vand.

Kunstigt Aandedræt maa ikke gives. Læge hurtigst.

Transport.

En alvorligt tilskadkommen skal transporteres liggende, og det er af yderste Vigtighed, at Transporten foregaaar

med saa stor Varsomhed og under saadan Hensynstagen til Læstionens Art, at den syges Tilstand ikke forværres.

En alvorligt tilskadekommen bør ikke uden absolut Nødvendighed flyttes, før et passende Transportmiddel er skaffet til Veje: i og ved større Byer, hvor organiserede Hjælp- og Redningskorps er oprettet, vil man paa telefonisk Forlangende normalt hurtigt kunne faa det bedste Transportmiddel, og med dette følger Personale, der er fuldt uddannet i Behandling af tilskadekomne. Den første Hjelpe vil i dette Tilfælde indskrænke sig til 1) at standse Blødning, 2) anlægge Forbinding, 3) give kunstigt Aandedret og lign., indtil Ambulancen kommer til Stede.

Husk! Transportmidlet maa vente, hvis kunstigt Aandedret er indledt og Transporten ikke kan paabegyndes, uden at Arbejdet afbrydes. Se dog Forsigtigheder Side 23.

Kan et passende Transportmiddel ikke skaffes, maa man selv lave et saadant. Saaledes vil en Madras — navnlig hvis den har Stroppe og Siderne — eller et Tæppe, som bæres i de fire Hjørner, eller en Stige med Tæpper over, kunne bruges som Transportmiddel. Af et Par sammenknappede Frakker eller en Kappe, et Par Stænger, kan man danne en brugelig Baare. Transportmidlet maa først prøves. Baarebærerne maa ikke gaa i Tret. Baaren skal bæres vandret, ogsaa under Op- og Nedbring. Bæreren ved Hovedet maa stadig lægge den tilskadekomne.

Kan et Transportmiddel ikke laves, maa den tilskadekomne transporteres af Enkelmand.

Underrettelse af Enkelmand.

Anvendes Vogn til Transport, maa den udpostreres godt. (Hø, Halm eller lign.), og der maa køres varsomt.

Pludselige Sygdomstilfælde.

MAN BØR VIDE: at Legemets normale Temperatur ligger mellem 36,6° og 37,4° (lavest om Morgenen), og at Pulsen normalt slår ca. 70 Slag i Minuttet. — Som gyldigt Dødstegn betragtes Forræddelse (Stank, Grøntarvning af Underlivet). Se løvrigt Side 32, »Dødstegn».

1. **UNDERLIVSSMERTER** kan betyde Blindtarmbetændelse, Underlivsbetændelse, Galdsten og Nyrerekolik, kan give Bughindebetændelse eller Tarmslyng. Symptomer

ne paa saadanne Tilfælde er, at Patienten klager over Ømhed, Oppustethed og Tørst samt har Ophævelse og Feber.

I Begyndelsen er Symptomerne ofte lette, og nogle af dem kan mangle. Men Tilstanden kan godt være alvorlig, selv om f. Eks. Temperaturen er normal.

Man maa under ingen Omstændigheder imødekomme Patientens Krav om smertestillende Midler, Drikke, Føde el. Aftørringsmidler. Det kan være livsfarligt.

Læg Patienten paa Ryggen med optrukne Ben og en Pude under Knæene og send straks Bud efter Lægen. — Det eneste, De maa gøre, indtil han kommer, er at lindre Smertene ved at lægge et varmt, mildt Stykke over Patientens Underliv.

II. **HEDESLAG** er en Overhædning af Legemet som Følge af Ophold og Arbejde i hed, navnlig fugtig Luft, særlig i Forbindelse med varm Paaklædning.

Kendetegn: Almindeligt liddende, Hjerteranken, Svimlethed, Hovedpine, stærk Tørst, høj Temperatur.

Behandling: Patienten er ikke bevidstløs.

1. Anbring ham paa et køligt og skygget Sted med Hovedet højt.

2. Løs eller tag hans Klæder af.

3. Vask ham med koldt Vand og anbring kolde Vand-omslag* paa hans Hoved.

4. Giv ham kolde Drikke (smaa Portioner).

5. Bring ham forsigtigt i Seng.

Patienten er Skindend (Se Side 22):

Paabegynd øjeblikkelig kunstigt Aandedret (Se Side 35), indtil han kommer til Live. Afkøl ham samtidig som ovenfor anført. I alvorlige Tilfælde: Kald Læge.

III. **SOLSTIK** opstår ved direkte Indvirkning af Solstrålerne paa Hovedet.

Sygdomstegn og Behandling som ved Hedeslag.

IV. **KRAMPER** optræder oftest som epileptiske Anfald — ligefald.

Behandling: Sørg for, at Patienten bliver lagt paa et blødt Underlag, f. Eks. en Madras eller en Dyne eller flere Tæpper, saa han ikke kommer til Skade ved sine

○ voldsomme Bevægelser. Stk en Tæpind * eller en Portemona, omviklet med et Lommeulklæde, ind mellem hans Kindstænder, for at han ikke skal komme til at bide sig selv. Hold loppeligt paa Patienten for at Krampekrængerne ikke skal blive for voldsomme. Man maa ikke med Magt søge at hindre hans Bevægelser. Kald Læge.

V. INDEKLEMT BROK. Som Regel medfører en Brokhidelse ingen større Risiko, naar den holdes paa Plads af et godt Brokbind, men undertiden kan der opstaa Indeklemning af Brokket, der er en meget farlig Tilstand og kræver øjeblikkelig Lægehjælp.

NB. Forsøg aldrig at føre Brokket paa Plads.

Kendetegn: Patienten følger stærke Smærter i Brokket og faar for det meste samtidig Kvalme og Opkastninger.

Behandling indtil Lægen kommer:

Patienten anbringes paa Ryggen med Hovedet lavt, Pude under Sædet, Benene bøjet i Knæene.

VI. PLUDELIG FØDSEL: Den fødende blinges i Seng paa nærmeste Sted, saafremt Hjem eller Hospital ikke kan naas. Har Kvinden født, anbringes Barnet mellem Moderens Ben, saaledes at Navelsnooren ikke strammer eller trykkes. Barnets Mund skal være fri.

Bud afsendes straks til jordemoder eller Læge. Ethvert Indgreb af ikke sagkyndig er forbudt.

VII. SINDSSYGDOM. Ved pludselig optrædende Sindssygdom, hvor Patienten er en Færd for sig selv og sine Omgivelser, maa Pt. nøje overvåges, og alle farlige Genstande som Knive, Strikker eller lign. fjernes. Kald hurtigt Læge.

Temperaturmaaling.

Lægetermometret * indledes let paa Kviksølveholderen med lidt Vaseline * eller lign., derefter slaas Kviksølvsøjlen ned, d. v. s. man tager Termometret i den øverste Ende og svinger det nogle Gange i Bue nedad og standser i et Ryk.

Det føres et Par cm ind i Endetarmen, hvor det holdes 2 Minutter, hvorefter det aflæses.

Lægemets normale Temperatur ligger mellem 36,6° og 37,4° (lavest om Morgenen).

Ved Temperaturmaaling hos Barn er det nødvendigt at holde paa Termometret, for at det ikke skal glide ud, og man maa passe paa, at Barnet ikke gør en pludselig Bevægelse, hvorved Termometret kan knække.

Omslag.

Et Omslag lægges saaledes: Dyp et Kompres af Gazebledt Linned eller et sammenslågt Håndklæde i hedt Vand (varmt Omslag) eller koldt Vand (koldt Omslag). Vrid det op saa haardt som muligt (brænd ikke Hænderne). Det varme (kolde) Stykke anbringes paa det syge Sted, idet man skal kunne taale at holde det varme op mod sin Kind. Derefter lægges et Stk vandet Stof * — Battist, Voksning, Guttaferkapapir, i Nedsæld Fergamentpapir el. lign. — over det opvredne Stykke, saaledes at dette dækkes rigeligt til alle Sider. Ovenpaa lægges et Stykke vandkørende Vat, el. et uldent Stykke *, der ligeledes dækker Underlaget rigeligt. Det hele fastes ved Hjælp af et Bind el. Tørklæde *.

I. VARME OMSLAG anvendes mod Betændelse.

II. KOLDE OMSLAG anvendes i det første Døgn mod Buler, Blodudtrækninger efter Slag. Fortvining og Fortvining. — Ved Buler og lettere Tufklæde efter Slag kan anvendes et koldt Glas, Metal el. lign. der holdes mod det berødede Sted.

Omslaget gives kun som en foreløbig lindrende Foranstaltning, indtil Lægen træffer nærmere Bestemmelse.

Det trækantede Tørklæde.

Det kan ofte være noget Besvær, efter at den egentlige Forbinding er anlagt, at fastholde denne paa en praktisk og betryggende Måde. Et Klæde (Håndklæde eller Tørklæde) er som Regel det bedst anvendelige, særlig kan anbefales det saakaldte »trækantede Tørklæde«. Dette, som ved sin Form sætter spær sig til at fastholde Forbindinger paa de fleste Steder af Lemmene og Kroppen, lægges af et Stykke Stof (Lærred, Flonel el. lign.) og klippes til i en rektangulær Trekant, hvis Grundlinje (langste Side) bør være ca. 1½ m lang. Tørklædet, der

ogaa er velegnet som Armblind, fangeres ved Sikkerheds-
nalle eller knyttes fast.

Det trekanede Tørklæde er endvidere velegnet til Kæ-
belæsen ved Stånding af visse Pulsårerblødninger (Se
Side 13). Idet man først folder Tørklædspidsen, og derefter
den hver Gang fremkomne Fold, *højt* ned til Grundlinjen,
indtil man har et 8-12 cm. bredt Tørklædebind (Syng).

Dødstegn.

For en Lægermand er (under normale Forhold) det eneste
sikre Dødstegn: Forrædelseslign, Grønfærmning af Under-
livet og delvis Opbløsning af Liget.

De andre Dødstegn, Minskethed og Ligpletter, kan
kun med Sikkerhed bedømmes af en Læge.

Tag hver Dag kold Afvaskinger med en Frotte-
klud eller Styrebåd (tempereret, efterfulgt af koldt)
med efterfølgende Frotteringer. Det hænder Huden og
vikler beskyttende mod Forkølelsessygdomme.

Sorg for Motion, i hvert Fald 5 Min. Morgengym-
nastik eller Høldgymnastik et Par Gange om Ugen.

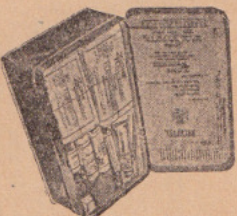
De fortryder det senere, dersom De glemmer det i
Ungdommen.

Målet er en Forbindingskasse i hvert Hjem.

Denne

Forbindings-

Kasse

med

gratis

Paalydning

følger

ZONE-REDNINGSKORPSETS

Familie-, Kontor-, Forretnings- og eventuelt
Auto-Abonnement.

INDHOLD:

Som det paa Side 7 og 8 nævnte, med de Ændringer,
som er påkravne af den nuværende Situation.

Z.-R. Familieabonnement dækker gratis:

1. Ambulance i Sygdomstilfælde.
2. Ambulance i Ulykkestilfælde.
3. Utdrykning med Ophøringsapparat.
4. Storm- og Vandakade.
5. Brandassistance.
6. Forbindingskasse, Model N.

Ekstra Tillæg for:

11. Fyve-Ambulance-Tjenesten.
12. Cykle-Abonnement.

For Virksomheder af enhver Art tegnes
Abonnement med særlig Forbindelseskasse.

Sørg altid for **Etiket** med tydelig Angivelse af Indhold, paa Æsker, Flasker m. m. Medicin til indvortes hvid, til udvortes Brug blaa Etikette.

Til Gift bruges sørlige, kandede og rillede Flasker. Anbring aldrig Flasker med Gift sammen med andre Flasker i Spisekammer eller Køkken. Søst dem f. Eks. paa en høj Hyde (af Hensyn til Børnene) paa W. C., saa at de ikke kan forveksles med Drikkevarer.

Normalt regnes:

- 1 Spisesketulde = 3 Thesekulde og 1 Dessert(Barne)sketuld = 2 Thesekulde. — 1 Thesekuld = 5 gr. Vand (Medicin).
- 1 Sodavandsfl. rummer ca. 230 gr., 1 Bajerfl. ca. 330 gr. og 1 Vinfl. ca. 700 gr. Vand (Medicin).

Obs. I Tidsejendommen for Dansk Røde Kors, Februar 1945, gøres Opmærksom paa en **Tyktøj** i den sidste af Røde Kors anerkendte Nødhjælpsbog, idet der under Forgiftning tales om Kul og Magnesia som Modgift, men skulde staa Kul og Engleak Salt. — saaledes som Modgiften ogsaa er angivet i denne Bog, Side 25 - 3 c.

KUNSTIGT AANDEDRAET

Holger Nielsens kunstige Aandedræt er en dansk Genoplivningsmetode, opfundet af Oberstløjtnant Holger Nielsen i 1932. De tidligere anvendte Metoder: Silvesters Metode og Schäfers Metode anvendes kun sjældent herhjemme.

Kunstigt Aandedræt gives øjeblikkelig i Tilfælde af Skindød, idet Skindød er en dødlignende Tilstand, hvor Aandedræt, Puls og Hjerteslag er saa svagt, at det ikke kan mærkes. En Skindød maa aldrig ligge stille hen. Kan den, der først kommer til Stede, ikke kunstigt Aandedræt, maa han straks paabegynde Rulning af den Forulykkede fra Bryet til Rygleje, indtil andre kommer til Stede, der kan udføre kunstigt Aandedræt, og tilkalde Læge og Ambulance. — Se dog Undtagelserne, Side 41 nederst.

Holger Nielsen-Metode.

(HN-Metoden).

1. Er du ene, skal du straks begynde Oplivningsarbejdet. — Kommer der andre til, send da Bud efter Læge, Carbogensapparat og Sygevoan. Bring Patienten om muligt hurtigt i Hus, dersom det er meget koldt eller blæsende.
2. Tag Overtojt, tyk Stortøjle af den Skindøde.
3. Løs hurtigt alt, hvad der strammer: Flip, Livrem, Korset, Strømpeband o. l.
4. Læg ham paa Mavnen, paa et jævnt, fast Underlag; er dette lidt skranende, da med Hovedet lavest; bøj hans Arme i Albueledet, læg hans Hænder ovenpaa hans Næse og Mund derved ikke bliver fuldstændig fri af Underlaget, anbring da under hans Hænder et Klædningsstrykke, som du ogsaa kan hylle dit Knæ imod. Hvis der er Støv, læg et Lømmertklæde under hans Ansigt.

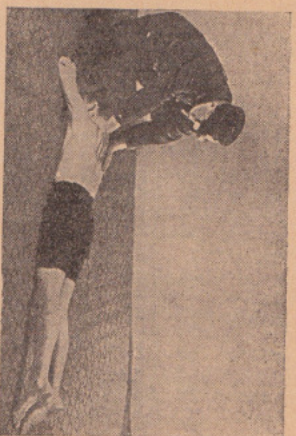

Fig. 1: Begyndessstilling.

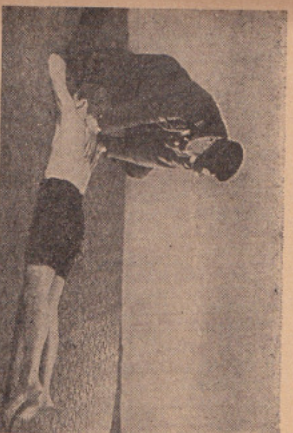

Fig. 2: Udaanding.

5. Knæl ned paa dit ene Knæ ved den Skindedes Hovede ca. en Haandsbredde fra Isen, saaledes at Indersiden af Knæet er i lige Linie med den Skindedes Øre, og stot din anden Fod (Hæl) ved hans Albue. (Fig. 1 og Fig. 1 a). Giv ham med din flade Haand et Par kraftige Slag mellem hans Skulderblade, saa vil hans Tunge som oftest falde frem.

6. Læg dine Hænder med let udsplidle Fingre paa hans Ryk, saaledes at dine Haanded kommer lige over Kammen af den Skindedes Skulderblade, og Haandfladerne lige over selve Skulderbladene. Fingerspidserne vender ned mod den Skindedes Fødder (Fig. 4).

7. Begynd øjeblikkeligt det kunstige Andedragt ved at spørge din Overkrop frem paa dine strakte Arme under et roligt, jævnt tilbagende Tryk paa den Skindedes Brystkasse, indtil dine Arme naar den lodrette Stilling (Udaanding Fig. 2). Bevægelsen skal ske uden nogenomhelst Kraftanspændelse, kun ved din egen Vægt, og i Løbet af 2½ Sekund medens du tæller: 1-2-3-4. Paa 4te ophører Trykket, idet du spørger din Overkrop tilbage, samtidig med, at du lader

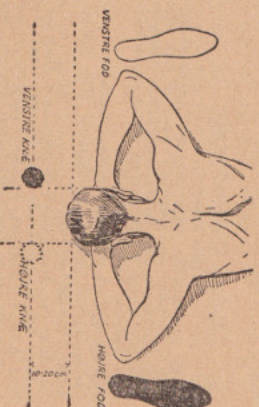

Fig. 1 a.

Venstre Knæ og højre Fod (sorte) stillet mod Jorden. Kan skiftes til højre Knæ og venstre Fod. (Se Pkt. 5 og 8).

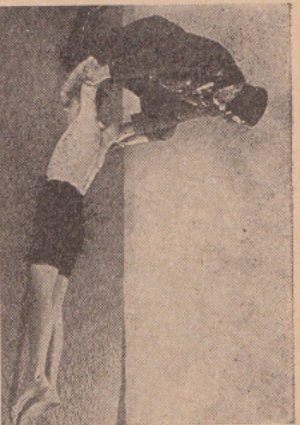
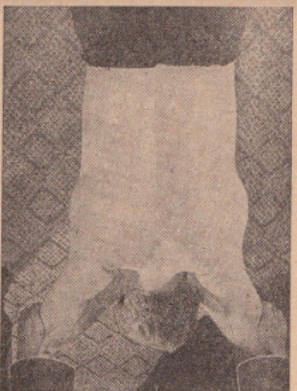

Fig. 3: Indånding.

Hændernes Stilling ved Udånding. (Fig. 4.)

Stilling ved Indånding. (Fig. 5.)

- dine Hænder glide forbi den Skindødes Skuldre, til de kan fatte med et Greb lige ovenfor Albuen (Fig. 5), og nu udlærer du ved at rykke let bagover en langsom, ganske ringe Løfte- og Trækkebevægelse (Fig. 3) i $2\frac{1}{2}$ Sekund. (Indånding), medens du fortsat tæller: 5—6—7—8. Paa 8de sænker du roligt den Skindødes Arme imod Underlaget og lader dine Hænder glide frem til Begyndelsestillingen (Fig. 1). Den Skindødes Overkrop maa ikke løftes fra Underlaget, men kun lettes, og du maa under din Overkrops Gyngen tilbage ikke sætte dig paa din Hæl.
8. Gentag disse Dobbelbevægelser uden Afbrudelse, men roligt og rytmisk og i en Iakt af ca. 8 Gange i Minuttet. — Du maa ikke opgive Haabet om Genoplivning før efter 4 Timers uafbrudt Arbejde. Bliver du træt, da skift Knaa og Fod. Se Fig. 1 a.
9. Medhjælperen skal samtidig udtøre kraftige Gnidninger paa den Skindødes Legeme — udefra i Retning mod Hjertet — og søge at tilføre Legemet Varme ved

at dække ham med tørre, uldne Tøjstykker og Varme-dunke.

10. Hvis den Skindedes Tunge ikke falder frem under de 3-6 første Aandedrætsbevægelser maa du — eventuelt en Medhjælper — aabne hans Mund og fra Tungen trække frem og søge for, at den stadig er fremme mellem hans Tænder.

11. Giver den Bevidstløse Livstegn, fortsættes det kunstige Aandedræt endnu nogen Tid, men fra det Øjeblik, Livets Tilbagevenden opplages, i. Eks. ved, at Farren vender tilbage i Ørelippenne, ophører Trykket paa Skulderbladene, og du forsætter nu med kun at udføre den rolige Løftning af den Syges Arme (Fig. 3) og derefter sænke hans Arme, idet du grynser tilbage til Begyndelsesstillingen (Fig. 1). Dette gøres i en Takt paa ca. 12 Gange i Minutet. Anvendes et Carbotempurati, der er et godt Supplement til det kunstige Aandedræt, og kun kan benyttes, naar der samtidig gives kunstigt Aandedræt fortsættes dog uforandret med begge Bevægelser, indtil det naturlige Aandedræt er i Gang, selvom der maake hængaar 4 Timer eller mere.

12. Tilfælde af Ribbenbrud, Armbrud, Brandsaar o. s. v. samtidigt med Skindød kan i Stedet for ovenstaaende HN Standardmetode anvendes »Armløftning alene» eller »Tryk alene», alt efter Beskædiggens Art. Ved Smaaborn og gamle Folk maa man arbejde meget forsigtigt.

13. Naar Patientten trækker Vejret naturligt, bring ham da — i liggende Stilling — i Hus, klæd ham af, guld hans Hånd ter, læg Varmedunke, omviklet med uldne Stykker, om hans Lægene og under Fodsaaler og Armhuler. Dæk ham godt til. Først naar han er kommet saa meget til Bevidsthed, at han kan synke, gives:

- a) Oplivende Draaber: Til Voksne 20—30 Hoffmanns- eller Kamferdraaber, blandet med lidt Vand i en Teke eller hældt paa et Stykke Sukker. Til Børn i Drabe for hvert Leveaar. Eller
b) Spiritus — tekefuldvis — eller
c) oplivende Drilke, hed, sort Kaffe, hed, stærk Te, hed, stærk Koldsuppe, alt i ganske smaa Portioner.
13. Hold Vagt ved Patientten i indtil 24 Timer, eller indtil Lægen har overtaget Ansaret. Viser han Tegn til Opkastninger, gør da øjeblikkelig klar til at hjælpe ham.

pe ham. Bliver hans Aandedræt svært eller uregelmæssigt, begynd da straks igen det kunstige Aandedræt.

14. Under Udførelsen af kunstigt Aandedræt maa Hjælperen sørge for at være godt abalanceret, d. v. s. ikke komme ud af Ligevægten. Han vil da kunne holde ud i lang Tid uden at trættes. Er det nødvendigt at skifte med en anden, maa det gøres saa hurtigt, at Taktten i Aandedrætsarbejdet ikke afbrydes eller forstyrres.

15. Kommer en Ambulance til Stede, maa den vente, til Patientten er kommet til Live og kan trække Vejret naturligt, eller til en Læge giver Tilladelse til at flytte ham. Dette gælder dog ikke, hvor Misveirpumpning er nødvendig, eller hvor ubehagelige Veirforhold (starkt Kulde eller Regnsky) nødvendiggør en Transport fra Ulykkestedet.

KUNSTIGT AANDEDRÆT ANVENDES I FØLGENDE TILFÆLDE AF SKINDØD EL. LIGNENDE:

- a) Skindød efter Kvælning ved:
1. Drikning.
 2. Hængning.
 3. Kvælnings og Omsnøring af Halsen (Strangulation).
 4. Brandgas (Kulsvovt).
 5. Elektrisk Ulykke, ogsaa efter Lynnedslag.
 6. Almen Forfrysning.
 7. Hedeslag.
- b) Skindød efter Forgiftning med:
8. Lysgas
 9. Carbagas } Kullite,
 10. Kulsvov
 11. Brandrøg,
 12. Tetraklor(kulstof) og lign. samt
 13. Betøvende Gifte.
 14. Fjernskreden Tilfælde af Børnelammelse.

KUNSTIGT AANDEDRÆT MAA IKKE ANVENDES VED BEVIDSTLØSHED FORAKARSAGET AF:

- Lesioner (Hjernerystelser, Kraniebrud o. s. v.),
Stærke udvendige og indvendige Blødningsarter.

Udbredte Forfrysninger,
indvendig Forfrysning med ætsende Stoffer,
indvendige Sygdomme,
Lungelidende Krigsarter — f. Eks. Føgen, Clor
O.⁵. V.
Choktilfælde,
Hjerteslag.

Redning af Drukne.

DRUKNING, se Side 22.

REDNINGSRULLER og REDNINGSPOSTER med Pej-
lestænger findes ved mange Badestrande. — Snuder i Tide
de ved disse opatte Brugsanvisninger, saa De kan gribe
rigtigt ind, hvis der sker en Ulykke.

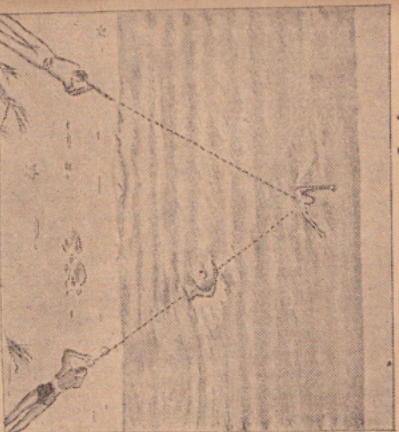
ISULYKKE. Hvis De falder gennem Isen og kommer
ind under den, skal De søge hen til den mørke Plet,
De ser over Dem. Der er nemlig Hullet eller Vaagen.
— Naar De kravler op, vend saa Ryggen mod Iskanten
og stem Dem op ved Hjælp af Armene (Albueme), idet
De arbejder med Benene fremme i Vandet og Ryggen bøjet
tilbage, ind over Isen.

Undgå saa vidt muligt selv at gaa ud paa Isen, naar
De hjælper en forulykket og prøv i Stedet at stikke
en Stige, et Reb, en Frakke el. lign. ud til ham. — Er
det nødvendigt at vove sig ud paa Isen, skal De lægge Dem
fladt ned, helst paa en Stige el. lign. Kom kun Vaagen
saa nær, som det er nødvendigt for at hjælpe den for-
ulykkede som ovenfor nævnt.

INDØV KUNSTIGT AANDEDRÆT LÆR AT SVØMME OG BJERGE

Pejling ved Drukneulykke.

1 Tilfælde af, at en Drukne er ved at *gå* ned,
har det den allerstørste Betydning for senere Rednings-
forsøg eller Efterøgning at kunne fastslaa, hvor han er
gået ned.

2 Personer løber ca. 50—60 m, hver til sin Side, idet
de stadig holder Øje med den Drukne. De kaster
sig paa Mavnen, siger mod den Drukne og lægger
en Stok, Stene, sætter eventuelt smaa lodrette Plinde (Bly-
anter el. lign. i Sigelinien. Det er da nemt at dirigere
en Svømmer eller Båd til Ulykkestedet ved at lade
ham følge den ene Pejllinie og rakte Armen ud til
Siden, naar han er kommet ud af Kuren, den anden
Pejler raaber da an, naar han kommer ind i hans Sigte-
linie (d. v. s. i Skæringspunktet for Pejllinierne).
Pas paa at Pejlestokkene (Stenene) ikke forrykkes.

FORHOLD

UNDER

KATASTROFE-SITUATIONER

Vand- og Toiletforhold.

Under større Katastrofer, Strejker eller krigsræke Begenheder kan Vandtilførslen svigte, og man bør derfor i Tide have truffet Foranstaltninger til at møde denne Situation, der truer ikke blot Ernæringen, men — hvad der ogsaa er vigtigt — Befolkningens Hygiejne.

1. OPBEVARING AF VAND:

Det første Bud er naturligvis, at man i Tide maa sørge for at tappe Vand af i Badekar, Spande o. s. v., samt finde ud af, hvorledes man fra Brønde, Søer, Kanaaler o. s. v. yderligere kan supplere sin Vandbeholdning, hvis dette bliver nødvendigt.

Imidlertid vil det opsamlende Vand ret hurtigt blive uegnet til Drikkebrug og Madlavning, ja selv til Vask. Opvask o. s. v., hvis det ikke desinficeres.

Hertil anvendes Kloramin, som man derfor bør have et Beredskabslager af. (Se Side 48).

△ Af 1 g Kloramin + (1 Table) opløst i 1 Liter Vand dannes en Stamopløsning, og denne anvendes paa følgende Maade:

1. Til Vand fra Hæner og Brønde tilsettes:

a. Til Drikkevand: 1 Deseretskfuld (460 dl = 10 cm³) pr. 10 Liter (1 Spand) Vand, herunderen Dag.

b. Til Brugsvand (pers. Hygiejne, Opvask): 10 Deseretskfulde (1 dl = 100 cm³) pr. 10 Liter (1 Spand) Vand een Gang for alle.

Selv den sidste Oplosning (b) smager ikke af Kloramin. Den er absolut desinficeret og kan bruges — ogsaa til Drikkevand, hvis dette opbevares i aabnet Kar el. lign., hvor Vandet da holdes sterilt i mindst 4 Uger. Opbevares dette Vand paa lukkede Flasker, varer Steriliteten 2-3 Maanedre. Fra aabne Kar maa Vandet filteres gennem Vat el. Filterpapir.

2. Til Vand fra Søer i Parker o. lign.:

Dette Vand steriliseres i Løbet af 2 Timer som angivet ovenfor under Brugsvand (b). Efter 24 Timers Forløb tilsættes efter 10 Deseretskfulde (1 dl) pr. 10 Liter (1 Spand) Vand, hvorefter dette kan opbevares. Det maa dog filteres inden Brugen.

II. TOILETFORHOLD:

Søg at undgaa Urinbladning i W. C. ved at lave et intermitterisk Pissot i en Spand el. i Hæve, paa Byggepladsen el. lign., og brug smavet Vand (eventuelt med opsamlert Urin) til Udskylding af W. C. (1 Spand vil normalt være tilstrækkelig, naar den styrtes ned i Kummen). Til Desinfektion kan lævrigt anvendes Lysof eller Kloralk.

Hvis W. C. ikke kan benyttes, lav da et intermitterisk Kloset, eventuelt i Lejligheden. Klosetspanden skal være tildækket med Laag. Tom Spanden daglig og træk Afale om Nedgraving af Indholdet i Hæve, paa Byggepladsen el. lign. Dæk det godt til med Jord.

Hvis Myndighederne giver anden Anvisning, skal denne naturligvis følges.

Afvarsling.

Normal Afvarsling efter Bombardement vil ofte være umulig, paa Grund af Beskadigelse af Anlægget. — Røt Dem derfor straks efter eventuelt mundtlig Ordre fra ansvarlig Side til at forlade Beskyttelsesrummene.

Brand.

Brandvæsenet vil ikke i nogen By, hvadenten den er stor eller lille, kunne begrænse ildens Hærgen efter et Størandreb (Luftbombardement el. lign.) uden Hjælp fra hele Befolkningen. — Derfor maa ingen svigte!

I. BRANDSLUKNINGSMATERIEL.

I hver eneste Lejlighed maa Løveren selv sørge for, at der forefindes:

1) Mindst 20 kg Sand eller fint Grus, 1 Spande, Kasser, Papirposer el. lign. Det skal bruges til Slukning af Elektronerbrandbombert og Stærk fra Fostorbrandbombert.

2) I Svaber (f. Eks. en Guldknæbe eller et Kosterakft med paasatte Klinde eller i Nødsfald brede Papirstrim-ler) samt vandfyldte Bædekar, Spande, Kander eller lignende og fugtige Tøjsykker til Slukningsbrug.

3) I større Lokalliteter vil en el. flere Haandsprøjter el. lign. være gunstigt.

Hent Sandet straks.

Find Tøjsykkerne frem og lav Svaberen i Stand straks.

Sorg for Vandet, saamaat Myndighedene giver Besked derom eller ved pludselig opstaaende Strejker el. lign.

Undersøg ogsaa af Hensyn til Brug ved andre Situationer (se Side 44) straks, hvor De i Katastrofetalid kan af-

bente Vand. Notér det paa Omslaget 2. Side.

II. BEBOERNES PLIGTER.

Beboerne i en Ejendoms og Opgang skal betragte sig som et Brandkorps og skal, saamaat der observeres Gnistregn fra andre Brandsteder eller Straalevarme fra Naboejendoms-

holde Vagt i Ejendommen for at hindre Antændelse, her-

under bl. a. holde Tagfladen under Observation og bringe

Vand og Slukningsredskaber hen til Tagvinduerne,

slukke opstaaet Brand inden for deres Omraade ved øje-

blikkelig Indgriben, hvadenten Ilden skyldes Bombendaling

eller Antændelse fra andre Bygninger og hvadenten det

er afstaaet eller ej.

De Slukningsmidler, Beboerne normalt raader over —

Sand, Vand og Svaber — er primitive, men fuldt ud til-

strækkelige til Slukning af smaa Brandbomber og almind-

lig Antændelse ved Gnistre og Straalevarme. Selv overfor

de store Brandbomber maa man ikke give op paa For-

haand. — Slut nedflaa og opflaa!

Hvis Ilden ikke kan slukkes, skal De hævne Ildens

videre Fremtrængens saa meget som muligt. Dette er baade

vanstelig og farligt, men det maa gøres. Hvert Minut,

man kan forhale det Øjeblik, hvor Enkelbranden smelter

sammen til Stortrønde, kan blive af afgørende Betydning

for hele Byen.

BEMÆRK DESUDEN:

Trapperne maa sikres, saa ingen Personer afsperres af Ilden; og Slukningsmandskabet maa holde forbindelse ind- byrdes, saa det dannes en samlet Slukningsfront.

Kampen mod Ilden maa fortsættes paa denne Maade, saalænge man kan færdes uden Fare for Indbrænding, idet der kun viges Skridt for Skridt, fra Rum til Rum, fra Etage til Etage og senere maafe fra Hus til Hus. Saaen energisk Oprøden fra Befolkningens Side har i

talrige Tilfælde hindret store Katastrofer.

I tættere eller højere Bebyggelse er det forbudt at redde Møbler eller andet Indbo paa egen Haand fra et bræn-

dende Hus.

III. UDRØNNING OG EVAKUERING.

Red Dem i Tide, hvis Deres eget Hus brænder — Bern, Syge og gamle først. — Men Udrømning i større Stil be-

stemmes af Myndighedene.

Ved Udrømning af en katastroferamt Ejendom eller By- del kan De faa Brug for vade Trapper til Beskyttelse mod Straalevarme fra Iltbrande (hav Vandbeholdning i Til- flugtrumene); og De maa desuden have Deres mest

solide Fodtøj parat, da De kan risikere at skulle færdes

mellem Ruiner, over Glasskaar og halvsmeltet Asfalt.

Men det er forvigt en ufravigelig Grundregel, at ingen

maa trække sig tilbage fra den aktive Brandkampen

uden Tilladelse fra den, der har Ansvar for Brandstedet.

I større Byer vil Befolkningen muligvis faa anvist sær-

ligt sikrede Flugtveje til Opsamlingssteder, hvor man er i

Sikkerhed. — Følg disse Anvisninger!

IV. SLUKNING AF FOSFORBRANDBOMBER:

I mange Tilfælde vil Civilbefolkningen som nævnt være henviset til at slukke Brande uden Brandvæsenets Hjælp — og det er af største Betydning, at den straks gaar i Gang

hermed. Naar det drejer sig om Fosforbrandbomber, maa følgende

tagtes:

a. Luk alle Døre i Lejligheden, forinden De forlader

denne.

b. Døren til en Stue maa ikke lukkes op før 5 Min., efter

at Bomben er eksploderet.

c. Luk derefter Døren op ved Hjælp af en Stang el. lign.,

saaledes at De selv staar i Dækning for en even-

tuelt Stikflamme.

d. Sluk med vaadt Sand og Vand. — Opbevar altid Sand

i Lejligheden.

e. Fostor skal opbevares (det skræbes f. Eks. af Væggen med en Kniv) i Vand, ogsaa naar det er slukket. — Ellers bryder det i Brand, saa snart det er tørt.

f. *Hander o. a.*, der har berørt Fostor, lugter af Hvid-løg og lyser i Mørke. De skal renses, til disse Sympto-mer forsvinder, ved gentagne Vaskninger med Vand og Sæbe. Det bedste er at indgælde Hænderne med Olie umiddelbart før 2 Vaskninger.

g. Vand og Madvarer, der kan være blevet strænket med Fostor fra en Eksplosion, maa ikke benyttes.

LES OG OPBEVAR

Lærst de af Statens civile Luftværn udgivne Brochurer, herunder *Altvis Krigen rykker nærmere, samt »Ved Luft-angreb maa enhver Borger yde den Hjælp, han kan til Slukning af Brande.*

Husk:

SAND, (interimistisk SKOVL), SVABER OG KLORAMINTABLETTER.

△ (Tabletterne faas uden Receipt paa Apotekerne, Pris ca. Kr. 2,50 pr. 100 Stk. — Del dem eventuelt med Deres Naboer.)

Hav desuden et lille

BEREDSKABSLAGER

Mad til nogle Dage staaende klar. — Med Hensik paa hurtig Evakuering endvidere varmt Tøj og svært Fodtøj.

— De kan ogsaa faa brug for vaade Tæpper.

Og endelig:

FORBINDSKASSE MED SUPPLEMENT
(se Side 7 og 8).

Hold et Møde med Husvægten og de øvrige Hus-beboere, og dan eventuelt et Udvalg el. lign., der kan overtage de Foranstaltninger og Kontrol af mange af andre Problemer, der maa opstaa i den nuværende Situation.

Zone-Redningskorpset er altid parat med Råd og Hjælp. — Bl. a. har vi udstyrt et lille Vejledning for Alarmering, der udliveres gratis.

Alfabetisk Emne-Register:

FØRSTE HJÆLP OG KUNSTIG AANDEDRÆT

	Side		Side
A. Aandedræt, kunstigt	35	K. Krampe	29
Aarepres	13	Krankebrud	20
Apopleksi	22	Kunstigt Aandedræt	35
Bevædeløse	11	Kvælning	22
Bevædelsehed	21	Knoglebrud	19
Blæk	18	Milteforbinding	10
Blindtarmsbetændelse	28	Næglebrud	20
Blodbreknig	15	Næsen, noget i	17
Blodforgiftning	11	O. Omlæg, kold, varme	31
Blodspytning	15	P. Pølling ved Drukne-	
Blodstrøm	11	ulykke	43
Brandaar	15	Puls	28
Bræk	30	Pulsarebledning	11
Buginddebetændelse	28	R. Redningsstruller og	
Bulne Fingre	11	Redningspøtter	42
Chock	26	Redning af Drukne-	42
Drukning	22	Ribbenbrud	20
Dødsstegn	32	S. Saar	7
Elektrisk Ulykke	25	Særligbehandling	9
Forbrænding	15	Sindssygdom	30
Forbinding af Saar	10	Skoldning	32
Forfransning	16	Skudaar	10
Forgiftninger	23	Solstik	29
Forstuvning	19	Supplement til For-	
Fremmedlegemer	17	bindingsskæse	8
Forsæls, pludselig	30	T. Tandblødning	15
Galdsten	28	Temperaturmåling	30
G. H. Hælsen, noget galt i	18	Transport	26
Hædeslag	29	Træklædt Tækløse	31
Huomørbid	18	U. Underlivsmærter	28
Hængning	22	Æ. Årsninger	16
Insættelse	18	Ø. Øjet, noget i	17
Insulter	42	Øre, noget i	17
Jordstød	23		

FORHOLD UNDER KATASTROFE-SITUATIONER

A. Afsærling	45	F. Evakuering	47
B. Beboernes Pligter	46	F. Fødderbrandbomber	47
Brand	45	T. Toiletforhold	45
Brandslukningsmateriel	45	V. Vand, Opbevaring af	44

HVAD DER BØR VÆRE I HJEMMET:

Se »Husk« Side 48.

